

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัย เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ครอบคลุมสาระตั้งนี้คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้เรียนและครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เรียนสายอาชีพซึ่งเป็นเยาวชนที่ได้รับคำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางให้เข้ารับการฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง และกำลังศึกษาวิชาอาชีพในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 ของโรงเรียนผู้ใหญ่ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและกระทรวงยุติธรรมร่วมกันจัดขึ้น เพื่อบริการ

การศึกษาด้านวิชาชีพแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ในที่นี้คือ ผู้เรียนสายอาชีพในโรงเรียนผู้ใหญ่เทพการุณย์ 251 คน โรงเรียนผู้ใหญ่บ้านมุกิตา 31 คน โรงเรียนผู้ใหญ่เทพปราณี 68 คน และหน่วยวิชาชีพบ้านอุเบกขา 81 คน รวมทั้งสิ้น 431 คน และครูผู้สอนวิชาชีพในโรงเรียนผู้ใหญ่เทพการุณย์ 20 คน โรงเรียนผู้ใหญ่บ้านมุกิตา 3 คน โรงเรียนผู้ใหญ่เทพปราณี 5 คน และหน่วยวิชาชีพบ้านอุเบกขา 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 32 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนสายอาชีพ ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรผู้เรียนสายอาชีพตามโรงเรียนในข้อที่ 1 ซึ่งมีประชากรทั้งหมดต่ำกว่า 500 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่าง 113 คน จากตารางสำเร็จของทาโร ยามาเนะ ซึ่งมีความแม่นยำในการสุ่มมากกว่าร้อยละ 90 ที่ระดับสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Yamane, 1970 อ้างถึงในประคองกรรณสูตร, 2535) แล้วสุ่มตัวอย่างผู้เรียนมาโรงเรียนละเป็นสัดส่วนกับจำนวนผู้เรียนสายอาชีพทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนสายอาชีพจากโรงเรียนผู้ใหญ่เทพการุณย์ 65 คน โรงเรียนผู้ใหญ่บ้านมุกิตา 8 คน โรงเรียนผู้ใหญ่เทพปราณี 19 คน และหน่วยวิชาชีพบ้านอุเบกขา 21 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 113 คน แต่ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 110 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.35

2.2 กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนวิชาชีพ เนื่องจากมีจำนวนน้อยมาก ผู้วิจัยจึงใช้ประชากรทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้ ได้กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนวิชาชีพจากโรงเรียนผู้ใหญ่เทพการุณย์ 20 คน โรงเรียนผู้ใหญ่บ้านมุกิตา 3 คน โรงเรียนผู้ใหญ่เทพปราณี 5 คน และหน่วยวิชาชีพบ้านอุเบกขา 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 32 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้เรียนสายอาชีพในเรื่อง เพศ อายุ การศึกษาก่อนที่ศาลกำหนดให้เข้ารับการฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้ฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา วิชาอาชีพที่กำลัง

ศึกษา เงินลงทุนในการประกอบอาชีพภายหลังออกจากสถานฝึกและอบรมฯ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาหรือการปรับปรุงการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของ โรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในด้านต่าง ๆ 6 ด้านดังกล่าว โดยแบบสอบถามทั้ง 3 ตอนนี้ ให้ผู้เรียนการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพเป็นผู้ตอบเท่านั้น ส่วนแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างแน่นอนประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาชีพที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ทำการสอน ระยะเวลาที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาชีพ ระยะเวลาที่มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ชื่อโรงเรียนผู้ใหญ่ที่ทำการ และคำถามที่เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของ โรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ซึ่งแบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลและประเมินผล โดยแบบสัมภาษณ์นี้ให้ครูผู้สอนวิชาชีพเป็นผู้ตอบเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง กระทรวงยุติธรรม เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยจากหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพจากครูผู้สอนวิชาชีพและผู้เรียนสายอาชีพของ โรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เมื่อได้รับการอนุมัติให้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ แต่ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลใน โรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ได้ด้วยตนเอง เพราะเป็นเขตหวงห้าม เพื่อความเป็นกลางในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อและได้รับความอนุเคราะห์จากฝ่ายสังคมสงเคราะห์ หัวหน้าฝ่ายและนักสังคมสงเคราะห์ของฝ่ายสังคมสงเคราะห์ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

เป็นผู้ประสานงานและเป็นผู้ช่วยในการสัมภาษณ์และในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ตลอดจนวิธีตอนและวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องตรงกัน ผู้วิจัยได้รับแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามกลับคืนรวมทั้งสิ้น 32 ฉบับ และ 110 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 และร้อยละ 97.35 ตามลำดับ โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เหล่านี้ ดังนี้ แบบสัมภาษณ์ตั้งแต่วันที่ 25 ตุลาคม 2537 ถึงวันที่ 28 ธันวาคม 2537 และแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 23 พฤศจิกายน 2537 ถึงวันที่ 4 มกราคม 2538

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส (SPSS-The Statistical Package for Social Science) วิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลภูมิหลังของผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนวิชาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางทำการวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละและนำเสนอในรูปความเรียง
2. การศึกษาสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผล และประเมินผลตามความคิดเห็นของผู้เรียนและครูผู้สอน ความคิดเห็นของผู้เรียนทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายข้อ แล้วสรุปเป็นรายด้าน จัดอันดับ และแปลความหมายตามเกณฑ์ และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง ส่วนความคิดเห็นของครูผู้สอนทำการวิเคราะห์โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยการรวบรวมคำตอบและสรุปเนื้อหาในแต่ละด้านทั้ง 6 ด้านแล้วนำเสนอในรูปความเรียง
3. การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในด้านหลักสูตร

ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผล และประเมินผลตามความคิดเห็นของผู้เรียนและครูผู้สอน จากข้อมูลที่เป็นข้อคำถามปลายเปิด และข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์โดยนำข้อมูลมาสรุปเนื้อหาเป็นรายด้านทั้ง 6 ด้าน และนำเสนอในลักษณะความเรียง

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีภูมิหลัง ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน เกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของ โรงเรียนผู้ใหญ่ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผล และประเมินผล ทำการวิเคราะห์โดยทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน 2 กลุ่มโดยใช้วิธีการทดสอบค่า "ที" (t-test) เป็นรายด้าน ทั้ง 6 ด้านและสรุปรวมแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของ โรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลภูมิหลังของผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนวิชาชีพของ โรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

1.1 ผู้เรียนสายอาชีพส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เป็นผู้ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี มี การศึกษาก่อนที่ศาลกำหนดให้ เข้ารับการฝึกและอบรมในสถานพินิจกลาง อยู่ในระดับมัธยมศึกษา และสูงกว่า ผู้เรียนสายอาชีพส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้ฝึกและอบรมใน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง 1 ปี - 2 ปี มีบิดามารดาที่รับจ้าง และมารดามี อาชีพค้าขาย ผู้เรียนสายอาชีพส่วนใหญ่มีพี่น้องร่วมบิดามารดา 2 คน และ 5 คนเท่ากัน และ ผู้เรียนสายอาชีพส่วนใหญ่กำลัง เรียนวิชาชีพช่างตัดผมชาย และผู้เรียนสายอาชีพส่วนใหญ่คิดว่า ผู้เรียนจะมีเงินลงทุนในการประกอบอาชีพภายหลังที่ออกจากสถานฝึกและอบรมในสถานพินิจและ

คุ่มครองเด็กและเยาวชนกลาง

1.2 ครูผู้สอนวิชาชีพ 32 คน ทำการสอนวิชาอาชีพทั้งหมด 18 วิชาอาชีพ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ทำการสอนวิชาอาชีพช่างตัดผมชายและวิชาอาชีพช่างไม้ครุภัณฑ์มีจำนวนเท่ากัน ครูผู้สอนมีประสบการณ์ในการสอนวิชาชีพในสาขาวิชาอาชีพต่าง ๆ แตกต่างกันตั้งแต่ 3 ปี ถึง 25 ปี ซึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาชีพเป็นเวลา 4 ปี และครูผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ่มครองเด็กและเยาวชนกลางเป็นเวลา 4 ปี เช่นเดียวกันและครูผู้สอนส่วนใหญ่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนผู้ใหญ่เทพการุณย์

2. การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพของ โรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ่มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผล และประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้เรียนและครูผู้สอน

2.1 ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพ สรุปผลได้ดังนี้

2.1.1 ด้านหลักสูตร

ผู้เรียนสายอาชีพ มีความเห็นว่า สภาพการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพในด้านหลักสูตร โดยส่วนรวมมีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในอันดับสูงสุดคือ เนื้อหาวิชาชีพในหลักสูตรทำให้ผู้เรียนสายอาชีพมองเห็นช่องทางประกอบอาชีพได้ และข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในอันดับสุดท้ายซึ่งอยู่ในระดับพอใช้คือ เนื้อหาวิชาชีพในหลักสูตรที่เรียนมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

2.1.2 ด้านครูผู้สอน

ผู้เรียนสายอาชีพมีความเห็นว่า สภาพการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพในด้านครูผู้สอน โดยส่วนรวมมีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในอันดับสูงสุดคือ ครูผู้สอนวิชาชีพเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ซักถามข้อสงสัยหรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนในชั้นเรียน และข้อที่มี

สภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในอันดับสุดท้าย ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ คือ ครูผู้สอนวิชาชีพให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาชีพนอกชั้นเรียน

2.1.3 ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนสายอาชีพ มีความเห็นว่า สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านผู้เรียน โดยส่วนรวมมีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในอันดับสูงสุด คือ ผู้เรียนเข้าเรียนวิชาชีพด้วยความสมัครใจและสนใจจริง ๆ และข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในอันดับสุดท้าย ซึ่งอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง คือ ผู้เรียนมีรายได้จากเงินปันผลขณะที่เรียนวิชาชีพในโรงเรียน

2.1.4 ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้เรียนสายอาชีพ มีความเห็นว่า สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน โดยส่วนรวมมีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในอันดับสูงสุด คือ ครูผู้สอนสอนโดยวิธีการสาธิตให้ผู้เรียนดูก่อนลงมือปฏิบัติ และข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในอันดับสุดท้ายซึ่งอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง คือ ครูผู้สอนมีการให้ผู้เรียนจัดทำบอร์ดหรือป้ายนิเทศเกี่ยวกับงานอาชีพ

2.1.5 ด้านสื่อการเรียนการสอน

ผู้เรียนสายอาชีพ มีความเห็นว่า สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านสื่อการเรียนการสอน โดยส่วนรวมมีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในอันดับสูงสุด คือ ครูผู้สอนมีความสามารถและความชำนาญในการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ในการสอนและข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในอันดับสุดท้ายซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ คือ โรงเรียนจัดหาวารสาร สิ่งพิมพ์ และหนังสือ สำหรับอ่านเกี่ยวกับวิชาชีพอย่างเพียงพอ

2.1.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล

ผู้เรียนสายอาชีพ มีความเห็นว่า สภาพการจัดการศึกษานอก

โรงเรียนสายอาชีพในด้านการวัดผลและประเมินผล โดยส่วนรวมมีสภาพการจัดการเรียน การสอนอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ใน อันดับสูงสุดคือ ครูผู้สอนวัดผลและประเมินผลจากการฝึกปฏิบัติงาน และข้อที่มีสภาพการจัดการ เรียนการสอนอยู่ในอันดับสุดท้าย ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้คือครูผู้สอนแจ้งผลการตรวจแบบฝึกหัดหรือ ผลงานให้ผู้เรียนทราบอย่างรวดเร็ว

สรุปการศึกษาสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ พบว่า ผู้เรียนสายอาชีพ มีความเห็นว่าการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ ด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน สื่อ การเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล โดยส่วนรวมทั้ง 5 ด้านมีสภาพการจัดการเรียน การสอนอยู่ในระดับดี ส่วนด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนเพียงด้านเดียวที่มีสภาพ การจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการจัด การเรียนการสอนอยู่ในอันดับสุดท้ายของด้านหลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนและการ วัดผลและประเมินผล มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนของด้านผู้เรียนและ ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับที่ควร ปรับปรุงคือ ผู้เรียนสายอาชีพมีรายได้จากเงินปันผล ขณะที่เรียนวิชาอาชีพใน โรงเรียนและครู ผู้สอนให้ผู้เรียนจัดทำออร์เดอร์หรือป้ายนิเทศเกี่ยวกับงานอาชีพตามลำดับ

2.2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาชีพ สรุปผล ได้ดังนี้

2.2.1 ด้านหลักสูตร

สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านหลักสูตร พบว่า โรงเรียนใช้หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน และบางหลักสูตรได้แก้ไข เพิ่มเติมจากหน่วยวิชาชีพเพื่อความเหมาะสม วิชาอาชีพที่เปิดสอนได้รับอนุมัติจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน 18 วิชาอาชีพซึ่งครอบคลุมและสนองความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีความยากง่ายเหมาะสมกับ วัยของผู้เรียนบางส่วน หลักสูตรวิชาชีพต่าง ๆ มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและมารยาท ในการประกอบอาชีพ

2.2.2 ด้านครูผู้สอน

สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนวิชาชีพสำเร็จการศึกษาสาขาวิชาชีพต่าง ๆ กัน และครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้สอนตรงตามสาขาวิชาชีพที่ถนัดและมีประสบการณ์ และครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการสัมมนาหรืออบรมความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาชีพที่สอน ครูผู้สอนได้ให้คำแนะนำผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนวิชาชีพ ในขณะที่สอนและนอกชั้นเรียน และเมื่อครูผู้สอนทำการสอนวิชาชีพแล้วผู้เรียนสามารถทำงานตามที่ครูผู้สอนได้มอบหมายให้ได้แตกต่างกันในแต่ละวิชาชีพตามความสามารถ

2.2.3 ด้านผู้เรียน

สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนสายอาชีพนั้นสมัครใจเข้ามาเรียนเพื่อต้องการความรู้ แต่พอต้องเรียนจริงจังและฝึกฝนส่วนใหญ่จะเบื่อหน่ายต่อการเรียนก็จะไม่สนใจ ผู้เรียนบางคนไม่สามารถเรียนตามที่เขาตั้งใจเนื่องจากสื่อเครื่องมือจำกัดก็จะเรียนวิชาชีพอื่น ๆ แทน ผู้เรียนสายอาชีพส่วนน้อยที่มีความตั้งใจจริง ซึ่งจะมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายดีมาก และทำงานได้สำเร็จดี ประสพผลสำเร็จในการเรียน ส่วนผู้เรียนที่ไม่ตั้งใจและมีความรับผิดชอบน้อย ครูผู้สอนต้องคอยดูแลในการทำงานอย่างใกล้ชิดโดยตลอดก็สามารถทำงานที่มอบหมายนั้น ๆ ได้ และผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนและสภาพแวดล้อมได้ดี นอกจากนี้ผู้เรียนสายอาชีพ สามารถทำประโยชน์ให้กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ในขณะที่เรียนได้เป็นอย่างมาก และเป็นอย่างดีในการนำความรู้ที่เรียนมาพัฒนาตนเอง และช่วยเหลืองานอื่น ๆ และสามารถนำวิชาชีพที่เรียนไปเผยแพร่ทำให้บุคคลภายนอกรู้จักสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางในทางที่ดีมากขึ้น

2.2.4 ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบบรรยาย และสาธิตให้ผู้เรียนดูและให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วแต่ความเหมาะสม บางวิชาชีพไม่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเนื่องจากห้องเรียนอุปกรณ์ไม่อำนวย และไม่มี

โรงฝึกวิชาชีพ นอกจากนี้ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ และได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างอิสระ

2.2.5 ด้านสื่อการเรียนการสอน

สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสายอาชีพในด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญในการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพราะช่วยทำงานได้สะดวกและได้ผลดี และเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาและมีความคิดสร้างสรรค์ ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกซื้อสื่อ เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ นอกจากนี้ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าโรงเรียนมีสื่อ เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาชีพไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย บางหน่วยวิชาชีพมีสื่อจำนวนมากแต่คุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร เพราะถูกใช้งานมานานมาก

2.2.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล

สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสายอาชีพในด้าน การวัดผลและประเมินผล พบว่า ครูผู้สอนแบ่งการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาชีพเป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการที่จะให้ครูผู้สอนและผู้เรียนมีโอกาสร่วมกันในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนในแต่ละวิชาชีพ นอกจากนี้ครูผู้สอนส่วนใหญ่เน้นความสำคัญของการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนสายอาชีพจากภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี

3. การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้เรียนและครูผู้สอน

3.1 ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพ สรุปผล ได้ดังนี้

3.1.1 ด้านหลักสูตร

ผู้เรียนสายอาชีพมีความเห็นว่า หลักสูตรวิชาอาชีพบางรายวิชา มี

การเรียนภาคทฤษฎีไม่เพียงพอ เนื้อหาในบางเรื่องยังไม่ละเอียดพอที่จะเข้าใจได้ง่าย ทำให้ไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มากพอ นอกจากนั้นหลักสูตรวิชาอาชีพที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอ กับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนการให้ความรู้ตาม หลักสูตรแก่ผู้เรียนและเวลาเรียนยังไม่เหมาะสม

3.1.2 ด้านครูผู้สอน

ผู้เรียนสายอาชีพมีความเห็นว่า ครูผู้สอนวิชาชีพในแต่ละวิชาอาชีพ มีจำนวนไม่เพียงพอ และครูผู้สอนต้องทำหน้าที่หลายหน้าที่ มีกิจกรรมต่าง ๆ มาก นอกจากนั้น ครูผู้สอนบางท่านมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนไม่เพียงพอ ไม่เข้มงวดในการเรียน และยังขาดการเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึงในเรื่องการดูแลงานที่มอบหมายให้แก่ผู้เรียน การชี้แนะแนวทางในการทำงานและข้อบกพร่องแก่ผู้เรียน ซึ่งบางครั้งไม่สามารถแก้ปัญหาให้ผู้เรียนได้ ครูผู้สอนบางท่านยังขาดความเป็นกันเอง การให้กำลังใจ การให้ความยุติธรรม การมีเหตุผลในการทำโทษ การรับฟังเหตุผลจากผู้เรียน และการสอบถามในเรื่องความรู้พื้นฐานของผู้เรียน

3.1.3 ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนสายอาชีพมีความเห็นว่า ผู้เรียนสายอาชีพบางคนไม่ได้เลือกเรียนวิชาชีพให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของตนเอง ขาดความรับผิดชอบ ไม่ค่อยสนใจและตั้งใจเรียนรวมทั้งการอ่านหนังสือในเวลาว่าง นอกจากนั้นผู้เรียนยังไม่ตรงต่อเวลาในการเข้าชั้นเรียน ไม่พยายามคิดและฝึกหัดทำงานด้วยตนเอง ขาดการมีส่วนร่วมในการเรียนวิชาชีพ ผู้เรียนบางคนยังขาดความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ครูอาจารย์ การพูดความจริง ความอดทน การมีความสามัคคีในหมู่คณะ ความพร้อมเพรียงในการปฏิบัติงานในการทำงานกลุ่ม การเสียสละ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และในบางครั้งยังขาดการมีระเบียบวินัย รวมทั้งการขาดเงินปันผล

3.1.4 ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้เรียนสายอาชีพมีความเห็นว่า วิธีสอนและกิจกรรมการเรียน การสอนนั้นบางครั้งครูผู้สอนยังอธิบายและยกตัวอย่างให้ไม่ชัดเจน มีการนำวิธีการสอนใหม่ ๆ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาอาชีพที่เรียนน้อย บางวิชาอาชีพยังขาดการให้ฝึก

ทำงานเป็นกลุ่ม ๆ การให้ฝึกงานนอกสถานที่ และการให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน นอกจากนี้เวลาในการจัดการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอ

3.1.5 ด้านสื่อการเรียนการสอน

ผู้เรียนสายอาชีพมีความเห็นว่าสื่อการเรียนการสอน เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ หนังสือเรียน หนังสือที่เกี่ยวกับวิชาอาชีพต่าง ๆ เช่น คู่มือศึกษาวิธีการทำงาน การฝึกงานอาชีพ มีจำนวนไม่เพียงพอกับผู้เรียน ไม่ทันสมัย และบางส่วนชำรุดขาดการซ่อมแซม นอกจากนี้ยังขาดรูปภาพประกอบการสอนบางวิชาอาชีพ การเชิญผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ มาช่วยสอนพิเศษ และการสอนวิธีใช้เครื่องมือ

3.1.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล

ผู้เรียนสายอาชีพมีความเห็นว่า การวัดผลและประเมินผลในการเรียนภาคทฤษฎีมีน้อย ในบางครั้งยังขาดการแจ้งเกณฑ์การประเมินผล การแจ้งวันเวลาที่ จะมีการประเมินผลให้ผู้เรียนรู้ก่อน การแจ้งหรือบอกผลการเรียนโดยเร็ว การสอบซ่อม การประเมินผลจากการสังเกตความสนใจของผู้เรียน การมีความยุติธรรมต่อการประเมินผลการเรียน และการให้รางวัลเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

3.2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาชีพ สรุปผลได้ดังนี้

3.2.1 ด้านหลักสูตร

ครูผู้สอนวิชาชีพ มีความเห็นว่า เนื้อหาวิชาชีพบางรายวิชาไม่เหมาะสมกับผู้เรียนและเวลาเรียน ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตร

3.2.2 ด้านครูผู้สอน

ครูผู้สอนวิชาชีพ มีความเห็นว่า ขาดครูผู้สอนในสาขาวิชาชีพ ครูผู้สอนมีภาระกิจอื่นที่ต้องรับผิดชอบมากนอกเหนือจากการสอนวิชาชีพ และครูผู้สอนต้องการมีความรู้ในเทคนิคใหม่ ๆ เกี่ยวกับการสอนวิชาชีพ

3.2.3 ด้านผู้เรียน

ครูผู้สอนวิชาชีพ มีความเห็นว่า ผู้เรียนมีปัญหาส่วนตัวขาดความสนใจในการเรียน ขาดความกระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบ มีทักษะพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน มี

ระยะเวลาในการเข้าเรียนต่างกัน ผู้เรียนมีการเข้า ๆ ออก ๆ กลางคัน ผู้เรียนบางคนอ่านหนังสือไม่ออก บางส่วนเบื่อการเรียนทฤษฎี และมีปัญหาด้านเงินทุนที่จะใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป

3.2.4 ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

ครูผู้สอนวิชาชีพ มีความเห็นว่า ด้านวิธีสอนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา แต่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมบ้าง เนื่องจากความรู้ของผู้เรียนแตกต่างกัน และเวลาไม่เพียงพอ

3.2.5 ด้านสื่อการเรียนการสอน

ครูผู้สอนวิชาชีพ มีความเห็นว่า มีปัญหาในด้านการขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อเครื่องมือ เครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนวิชาชีพ สื่อการเรียนการสอนวิชาชีพไม่เพียงพอ เครื่องมือมีคุณภาพไม่ดี หน่วยงานวิชาชีพมีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ที่จะจัดสื่อการเรียนการสอน

3.2.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล

ครูผู้สอนวิชาชีพ มีความเห็นว่า ส่วนใหญ่ด้านนี้ไม่มีปัญหา มีเพียงบางหน่วยวิชาชีพที่วัดผลค่อนข้างยากเพราะระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้ผู้เรียน เข้าฝึกอบรมต่างกัน ทำให้การเรียนไม่เท่ากันมีความรู้แตกต่างกันต้องแยกข้อสอบ

สรุปการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผล และการประเมินผล พบว่าผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนวิชาชีพมีความเห็นว่ามีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในทุกด้าน ซึ่งปัญหาส่วนมากจะคล้ายคลึงกัน

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีภูมิลำเนา ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกันเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผล

และประเมินผล สรุปผล ได้ดังนี้

4.1 ผู้เรียนสายอาชีพที่มีเพศแตกต่างกัน

โดยส่วนรวมผู้เรียนสายอาชีพทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพ สอดคล้องกันว่ามีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีและเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน โดยผู้เรียนเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้ คือด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนด้านอื่น ๆ มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานการวิจัย

4.2 ผู้เรียนสายอาชีพที่มีอายุแตกต่างกัน

โดยส่วนรวมผู้เรียนสายอาชีพที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และอายุ 18 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพสอดคล้องกันว่ามีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพระหว่างผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และอายุ 18 ปีขึ้นไป พบว่าผู้เรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าด้านที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้คือ ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนด้านอื่น ๆ มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี และมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้เรียนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปมีความเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านครูผู้สอน ผู้เรียน และการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับดีสูงกว่าผู้เรียนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

4.3 ผู้เรียนสายอาชีพที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

โดยส่วนรวม ผู้เรียนสายอาชีพที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า และผู้เรียนที่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาและสูงกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพ สอดคล้องกันว่ามีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพระหว่างผู้เรียนที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า และผู้เรียนที่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาและสูงกว่า

พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน โดยผู้เรียนทั้งสองกลุ่ม มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านที่มีสภาพการจัดการการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้ คือ ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนด้านอื่น ๆ มีสภาพการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับดี ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานการวิจัย

โดยสรุป ผู้เรียนสายอาชีพที่มีภูมิลำเนาได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่าง กันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนทั้งสองกลุ่มที่มีภูมิลำเนาต่างกัน พบว่าผู้เรียนทั้งสองกลุ่ม มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าใน 5 ด้านมีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี ส่วนด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนมีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้ นอกจากนี้พบว่าความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีเพศ และระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้เรียนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านครูผู้สอน ผู้เรียน และการวัดผลและประเมินผล โดยผู้เรียนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปมีความเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนทั้ง 3 ด้านนี้ อยู่ในระดับที่สูงกว่าผู้เรียนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของ โรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้วิจัย ได้นำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ภูมิลำเนาของผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนวิชาชีพของ โรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนสายอาชีพเป็นผู้ชายส่วนมาก เป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์ต่ำกว่า 18 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาและสูงกว่า มีระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้ฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางระหว่าง 1 ปี ถึง 2 ปี บิดามารชาพรบจ้าง มารดามี

อาชีพค้าขาย มีจำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา 2 คน และ 5 คน กำลังเรียนวิชาอาชีพช่างตัดผมชาย และมีเงินลงทุนในการประกอบอาชีพภายหลังออกจากสถานฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง

ผู้เรียนสายอาชีพเป็นผู้ชายส่วนมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเยาวชนที่เรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางนั้น ส่วนมากเป็นเยาวชนผู้ชายที่ได้กระทำผิดมากกว่าผู้หญิงและได้ถูกศาลพิพากษาให้เข้ารับการฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ซึ่งสอดคล้องกับโบว์แมน (Bowman, 1959 อ้างถึงในวงพัทตร์ ภูพันธ์ศรี, 2534) กล่าวไว้ว่า เด็กผู้ชายมีโอกาสเป็นเด็กที่ชอบกระทำความผิดมากกว่าเด็กผู้หญิงและสอดคล้องกับงานวิจัยของประหยัด บุญศรี (2532) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษา สถานภาพและมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดทางอาญา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เป็นผู้มีอายุระหว่าง 15 ถึง 17 ปี ซึ่งเด็กในวัยนี้เป็เด็กที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์และชอบที่กระทำความผิดทางกฎหมายหรือเป็นเด็กที่ชอบต่อต้านสังคมหรือชอบฝ่าฝืนกฎหรือข้อห้ามของชุมชน ทั้งนี้เพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่น ตลอดจนต้องการทดแทนสิ่งที่เคยทำให้ตนขาดความสุขอย่างใดอย่างหนึ่งไปในวัยเด็กและต้องการป้องกันตนเองด้วยกลวิธีต่าง ๆ กัน (Bowman, 1959 อ้างถึงในวงพัทตร์ ภูพันธ์ศรี, 2534) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรุ่งทิภา บุญสิทธิ์ (2530) ที่ได้ทำการวิเคราะห์การดำเนินงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจและอบรมเด็กและเยาวชนหญิง พบว่า เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานฝึกและอบรมฯ ส่วนใหญ่มีอายุ 15-18 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับผลการวิจัยของเดือนใจ ชาลี (2535) ที่ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการบริการทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายรุ่นใหญ่บ้านกรูณาพบว่า เด็กและเยาวชนที่กำลังได้รับการฝึกและอบรมส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 16-17 ปี และจากผลการวิจัยของประหยัด บุญศรี (2532) พบว่าเยาวชนที่กระทำความผิดมีอายุระหว่าง 15-16 ปี มากที่สุด นอกจากนี้สถาบันวิจัยเด็กในประเทศสหรัฐอเมริกา (Children's bureau) ได้รวบรวมอายุของเด็กที่กระทำผิดจากศาลโดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง ปรากฏผลว่า เด็กชายที่กระทำผิดมากที่สุดคืออายุ 15.5 ปี

เด็กหญิงอายุ 15.4 ปี และจากการสำรวจระดับอายุของเด็กและเยาวชนปี ค.ศ.1942 จาก คาล 413 แห่งในสหรัฐอเมริกา พบว่า อายุโดยเฉลี่ยของเด็กที่กระทำผิดมากที่สุดคือ 15.6 ปี (อ้างถึงในชลธิ์ กุลประดิษฐ์, 2527) ซึ่งจะเห็นได้ว่าอายุเฉลี่ยของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดใกล้เคียงกันมาก โดยมีอายุต่ำกว่า 18 ปี ส่วนที่พบว่าผู้เรียนสายอาชีพมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาและสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเดอนใจ ชาลี (2535) ที่พบว่า เด็กและเยาวชนที่กำลังรับการฝึกและอบรมส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนที่พบว่าผู้เรียนสายอาชีพส่วนมากมีระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้ฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางระหว่าง 1 ปี ถึง 2 ปี บิดามารดาหรือผู้ปกครองมารับตัวมาฝากเลี้ยง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งทิวา บุญสิทธิ์ (2530) ที่พบว่า เด็กและเยาวชนมีระยะเวลาที่เข้ารับการฝึกและอบรมอยู่ในช่วง 1-2 ปี บิดามารดาหรือผู้ปกครองมารับตัวมาฝากเลี้ยงด้วยเหตุนี้ อาจเป็นผลทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้มีแนวโน้มที่เรียนสายอาชีพ เพื่อที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ทันทีเมื่อได้รับการปลดปล่อยจากสถานฝึกและอบรมฯ ส่วนที่พบว่าส่วนใหญ่ผู้เรียนกำลังเรียนวิชาอาชีพช่างตัดผมชายนั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ทางโรงเรียนจึงจัดวิชาอาชีพที่เอื้อต่อเด็กและเยาวชนชายซึ่งผู้เรียนเลือกตามความสนใจตามต้องการ และเห็นคุณประโยชน์ในการเรียนวิชาอาชีพนอกจากนี้วิชาอาชีพช่างตัดผมชาย เป็นวิชาชีพที่สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้กับบุคคลในครอบครัวและทั่ว ๆ ไป สะดวกและประหยัดในการลงทุนที่จะประกอบอาชีพนี้ อีกทั้ง สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานอีกวิชาอาชีพหนึ่ง ส่วนที่พบว่า ผู้เรียนสายอาชีพมีเงินทุนในการประกอบอาชีพภายหลังออกจากสถานฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เรียนสายอาชีพได้รับการดูแลและช่วยเหลือเรื่องเงินทุนจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง นอกจากนั้นมูลนิธิ บริษัท ห้างร้าน รวมทั้งหน่วยงานของรัฐ เอกชนและสถานประกอบการต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนช่วยเหลือให้ปฏิบัติงานหรือการประกอบอาชีพในสาขาวิชาที่ผู้เรียนมีความถนัด ซึ่งเป็นการช่วยแก้ปัญหาเรื่องเงินทุนได้ส่วนหนึ่ง จึงทำให้ผู้เรียนสายอาชีพส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในด้านเงินทุนนี้

ครูผู้สอนวิชาชีพ ส่วนใหญ่ทำการสอนวิชาอาชีพช่างตัดผมชายและวิชาอาชีพช่างไม้

ครูพันธุ์ และส่วนใหญ่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนผู้ใหญ่เทพการุญย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียน เป็นเยาวชนที่ได้รับคำสั่งศาลให้เข้ารับการฝึกและอบรมในสถานพินิจฯ กลางส่วนใหญ่เป็น เพศชายซึ่งสอดคล้องกับรายงานสถิติเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดประจำปีพุทธศักราช 2537 ของสถานพินิจฯ กลาง ที่พบว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นเพศชายถึงร้อยละ 90.24 (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2537) และอยู่ในสถานฝึกอบรมบ้านกรูณา จึงทำให้วิชาชีพ ที่เปิดสอนเป็นวิชาที่เหมาะสมกับเพศชาย ดังนั้นครูผู้สอนจึงสอนวิชาอาชีพตามที่คุณเรียนเรียนซึ่งมี จำนวนมากในโรงเรียนผู้ใหญ่เทพการุญย์

2. สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพด้านต่าง ๆ 6 ด้านดังนี้

ด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล ตามความคิดของผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนวิชาชีพของ โรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

2.1 ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพ

2.1.1 ด้านหลักสูตร

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนสายอาชีพมีความเห็นว่า สภาพ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพด้านหลักสูตร โดยส่วนรวมมีสภาพการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในด้านหลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียน ผู้ใหญ่ในสถานพินิจฯ ใช้หลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งเป็นหลักสูตรที่ได้มาตรฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนระดับดีอันดับสูงสุดคือ เนื้อหา วิชาชีพในหลักสูตรทำให้ผู้เรียนสายอาชีพมองเห็นช่องทางประกอบอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนสายอาชีพเป็นเยาวชนนอกระบบโรงเรียนกลุ่มพิเศษกลุ่มหนึ่งที่ขาดความรู้และทักษะใน วิชาชีพ และไม่มีความรู้ในเรื่องการประกอบอาชีพ เมื่อมีโอกาสได้ศึกษาวิชาอาชีพต่าง ๆ ที่ ทางโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางจัดให้ได้เรียน จึงทำให้ ผู้เรียนมองเห็นว่าเนื้อหาวิชาชีพในหลักสูตรทำให้ผู้เรียนมองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐ จุลสุวรรณ (2537) ที่พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ มี ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยว่า หลักสูตรเน้นให้เห็นถึงช่องทางในการประกอบอาชีพใน

อนาคต และสอดคล้องกับผลการศึกษาของวินัย สายหงษ์ (2528) ที่พบว่าในด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชาควรเน้นให้ผู้เรียนได้มองเห็นช่องทางในการสร้างงานอาชีพ และสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2531) ที่พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในโรงเรียนและสถานศึกษาต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่มุ่งให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันให้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและปรับปรุงอาชีพเดิมตลอดจนให้เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพเป็นสำคัญ นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชาชีพในแต่ละรายวิชาที่เรียน เนื้อหาวิชาชีพในหลักสูตรมีความเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน และเนื้อหาวิชาชีพในหลักสูตรที่เรียนมีความยากง่ายเหมาะสมของวัยของผู้เรียนนั้น มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนมีเป็นจำนวนมากและมีพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน และอาจเป็นเพราะ ไม่มีการแนะนำให้ผู้เรียนทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชาชีพที่เรียนอย่างละเอียด ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนสายอาชีพควรจะทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชาชีพในแต่ละรายวิชาที่เรียน เพราะถ้าหากว่าผู้เรียนทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชาชีพในแต่ละรายวิชาที่เรียน แล้วมีผลทำให้การเรียนการสอนวิชาชีพต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพและเนื้อหาวิชาชีพในหลักสูตรก็อาจจะมี ความยากง่ายไม่เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้และวัยของผู้เรียน เพราะถ้าเนื้อหายากเกินไปก็จะทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจหรือเรียนรู้ไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ ทำให้ไม่อยากเรียนซึ่งในเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตรนี้ สัจด์ อุทธานันท์ (2526) ได้ให้ข้อคิดไว้ว่า การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสมนี้ ต้องเป็นหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและสนองตอบความต้องการของบุคคลและสังคมได้มากที่สุด ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้สภาพการจัดการเรียนการสอนในข้อเหล่านี้อยู่ในระดับพอใช้

2.1.2 ด้านครูผู้สอน

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนสายอาชีพมีความเห็นว่า สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสายอาชีพ ด้านครูผู้สอน โดยส่วนรวมมีสภาพการจัดการเรียนการสอนในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนเป็นผู้มีความรู้มีความสามารถ มีประสบการณ์ในสาขาวิชาอาชีพที่ทำการสอนและทางสถานพินิจกลางฯ ได้ทำการคัดเลือกครูมาอย่างดี เมื่อพิจารณา

เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีอันดับสูงสุดคือ ครูผู้สอนวิชา ชีฟเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามข้อสงสัยหรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนในชั้นเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนให้ความเป็นกันเองกับผู้เรียน ก่อให้เกิดสัมพันธภาพอันดี ซึ่งการมี สัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนนั้นจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมให้การเรียน การสอนบรรลุผลสำเร็จได้ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเบญจพร ใช้เทียมศิลป์ (2524) ที่พบว่า ถ้าผู้สอนมีความสัมพันธ์อันดีกับนักศึกษาแล้ว จะทำให้ผลการเรียนการสอนได้ผลดีขึ้น นอกจากนี้ พบว่าครูผู้สอนวิชาชีฟให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนวิชาชีฟนอกชั้นเรียนเพียงข้อเดียว ที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนวิชาชีฟส่วนใหญ่ มีงานหรือภาระอื่นที่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากงานสอน และประกอบด้วยผู้เรียนส่วนใหญ่มีภาระกิจ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบ ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนเกิดความเหนื่อย ทำให้ไม่มี เวลาที่จะให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนวิชาชีฟนอกชั้นเรียนได้อย่างเต็มที่ด้วยเหตุผล ดังกล่าวจึงทำให้สภาพการจัดการเรียนการสอนในชั้นนี้อยู่ในระดับพอใช้

2.1.3 ด้านผู้เรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสายอาชีพมีความเห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพ ด้านผู้เรียน โดยส่วนรวมมีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนเรียนวิชาอาชีพต่าง ๆ ด้วยความสนใจและความต้องการ ของตนเอง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี อันดับสูงสุดคือ ผู้เรียนสายอาชีพเข้าเรียนวิชาชีพด้วยความสมัครใจและสนใจจริง ๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้เรียนต้องการพัฒนาตนเองและต้องการหาประสบการณ์และความชำนาญเพื่อการ ประกอบอาชีพ เพราะการเลือกที่จะประกอบอาชีพนั้นถ้าผู้เรียนได้รับการฝึกฝนให้เหมาะสมตาม ความสามารถและความถนัด ความต้องการและความสนใจมากที่สุด จะทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจ และกระตือรือร้นในการเรียน ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดี นอกจากนี้พบว่า ผู้เรียนสายอาชีพมีรายได้จากเงินปันผลขณะที่เรียนวิชาชีพในโรงเรียน เพียงข้อเดียวที่มีสภาพ การจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้เรียนสายอาชีพมี ความต้องการเงินปันผลจากการทำงาน ซึ่งเรื่องนี้เป็นสิ่งที่น่าจะเป็นปัญหาประการหนึ่งที่จะ

ได้รับการส่งเสริมปรับปรุง (จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในสถานพินิจกลาง, 2538) เนื่องจากเงินปันผลตามส่วนของงานที่ทำงานมีส่วนเพิ่มแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน ในการที่จะทำงานที่เรียน และให้ผลผลิตที่มีคุณภาพแก่สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของนิภา แก้วศรีงาม (2530) ที่ว่า การเสนอให้รัฐรางวัลสิ่งตอบแทนและสวัสดิการเป็นการจูงใจและเสริมแรงให้บุคคลตั้งใจทำงานให้ได้ดี เพื่อที่จะได้รับรางวัลและผลตอบแทนดังกล่าว และควรมีการลงโทษแก่ผู้ที่จะทิ้งไม่สนใจในการทำงานด้วย นอกจากนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของศิริพันธ์ ดำรงผล (2534) ที่ว่า การจูงใจทำให้เกิดพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่จุดหมาย พฤติกรรมดังกล่าวทำให้บุคคลประสบความสำเร็จได้มากกว่าพฤติกรรมที่ไร้จุดหมาย บุคคลที่มีจุดหมายในการดำเนินชีวิตจะมีความรู้สึกว่าจะประสบความสำเร็จมากกว่าบุคคลที่ไม่มีแนวทางการดำเนินชีวิต ดังนั้น ผู้เรียนที่ได้รับการจูงใจจึงทำให้เกิดผลดีในระยะยาว

2.1.4 ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสายอาชีพมีความเห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสายอาชีพด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน โดยส่วนรวมมีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ครูผู้สอนไม่ได้รับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในวิชาชีพที่ทันสมัยเพิ่มเติม ในวิชาชีพที่รับผิดชอบอยู่อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งอาจทำให้ครูขาดความรู้และทักษะในการสอน จึงทำให้การจัดการศึกษาด้านนี้ ไม่อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีอันดับสูงสุดคือ ครูผู้สอนสอนโดยวิธีการสาธิตให้ผู้เรียนดูก่อนลงมือปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอนงค์ รัตนโกลม (2531) ที่พบว่า ในด้านวิธีการสอนของผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสาธิตให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติและการบรรยาย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิบูลชัญญ ชัญเมือง (2535) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพครูส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบทดลองปฏิบัติจริง แบบสาธิต และแบบบรรยาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสาธิตให้ผู้เรียนดูทำให้ผู้เรียนทราบถึงการปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนการใช้เครื่องมือเครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์อย่างถูกต้อง และการสาธิตปฏิบัติให้เห็นจริงนั้น ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะในงานอาชีพ นอกจากนี้พบว่าข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอันดับสุดท้าย ที่ควร

ปรับปรุงคือ เรื่องครูผู้สอนให้ผู้เรียนจัดทำออร์ตหรือป้ายนิเทศเกี่ยวกับงานอาชีพ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ไชยพร ตันท์จิตานนท์ (2525) ที่พบว่าครูผู้สอนและนักเรียนมีความเห็น ในด้าน กิจกรรมการเรียนการสอนที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ครูผู้สอนมีการให้นักเรียนจัดทำออร์ต หรือป้ายนิเทศเกี่ยวกับงานอาชีพอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนงค์ รัตนโกมล (2531) ที่พบว่าอาจารย์ผู้สอนจัดกิจกรรมหรือนันทนาการเพื่อส่งเสริมวิชาอาชีพอยู่ในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนและผู้เรียนสายอาชีพมีภาระกิจที่จะต้อง รับผิดชอบนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติ อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนมุ่งแต่การเรียนการสอน ปกติ ในบางครั้งอาจมุ่งแต่การเรียนการสอนในช่วงเวลาที่สอนเท่านั้น นอกจากนี้โรงเรียน อาจขาดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดทำออร์ต ซึ่งการมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณก็จะทำให้ มีผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาชีพ เพราะการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม งบประมาณเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้การดำเนินงานนั้นประสบผลสำเร็จ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2529) รวมทั้งอาจขาดความพร้อมในเรื่องอาคารสถานที่ ทำให้ไม่สะดวกในการจัด จึงอาจเป็นเหตุทำให้ครูผู้สอนให้ผู้เรียนจัดทำออร์ตหรือป้ายนิเทศเกี่ยวกับงานอาชีพได้น้อย ด้วย เหตุดังกล่าวจึงทำให้ข้อนี้มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง

2.1.5 ด้านสื่อการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสายอาชีพมีความเห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสายอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยส่วนรวมมีสภาพการจัดการเรียน การสอนอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูผู้สอนให้ความสำคัญในการใช้สื่อการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีอันดับสูงสุดคือ ครูผู้สอนมีความสามารถและความชำนาญในการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการสอน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน เพราะ เป็นตัวกลางที่ช่วยให้ครูถ่ายทอดความรู้ ความคิดและทัศนคติไปยังผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้า ครูผู้สอนมีความสามารถและความชำนาญในการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการสอนนั้นก็ จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้พบว่าข้อที่มี สภาพการจัดการเรียนการสอนอันดับสุดท้ายซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ ได้แก่ โรงเรียนจัดทาวารสาร

สิ่งพิมพ์ และหนังสือสำหรับอ่านเกี่ยวกับวิชาชีพอย่างเพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีผู้เรียนจำนวนมาก และโรงเรียนอาจจะขาดงบประมาณในการซื้อสื่อการเรียนการสอนวิชาชีพ ทำให้สื่อสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับวิชาชีพไม่เพียงพอ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้สภาพการจัดการเรียนการสอนในชั้นอยู่ในระดับพอใช้

2.1.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสายอาชีพมีความเห็นว่าสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพด้านการวัดผลและประเมินผล โดยส่วนรวมมีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในด้านการวัดผลและประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดผลประเมินผลเป็นอย่างดีและทางโรงเรียนดำเนินการวัดผลและประเมินผลได้เหมาะสม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนในระดับดีอันดับสูงสุดคือ ครูผู้สอนวัดผลและประเมินผลจากการฝึกปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไชยพร ดัชนีจิตานนท์ (2525) ที่พบว่าวิธีการวัดผลและประเมินผลระหว่างเรียนที่ครูผู้สอนใช้อยู่ในระดับมากกว่าวิธีอื่น ๆ คือ พิจารณาผลงานที่นักเรียนทำส่ง สังเกตการฝึกปฏิบัติงานของนักเรียนและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิทย์ ชี้อตรง (2527) ที่ว่าวิธีการวัดผลระหว่างเรียนที่ครูผู้สอนใช้อยู่ระดับมากกว่าวิธีอื่น ๆ คือ การสังเกตการฝึกปฏิบัติงานของนักเรียน และการตรวจและพิจารณาผลงานที่นักเรียนทำส่งเป็นรายชิ้น นอกจากนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เชิดชัย เขียวสุทธิ (2533) พิบูลขวัญ ขวัญเมือง (2535) และ ไพโรจน์ ล้ำตระกูล (2535) ที่พบว่า การจัดวิชาอาชีพนั้น วัดผลและประเมินผลจากการปฏิบัติงานของนักเรียน จากผลงานของนักเรียนและเจตคตินิสัยที่ดีในการทำงาน นอกจากนี้ พบว่า ครูผู้สอนแจ้งผลการตรวจแบบฝึกหัดหรือผลงานให้ผู้เรียนทราบอย่างรวดเร็วเพียงข้อเดียวที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนมีภาระกิจที่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากงานสอนทำให้ไม่มีเวลาตรวจงานหรือตรวจให้ช้า และอาจเนื่องมาจากผู้เรียนบางคนส่งงานล่าช้าทำให้ผลการตรวจแบบฝึกหัดหรือผลงานช้าไปด้วย

2.2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาชีพ

2.2.1 ด้านหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาชีพ มีความเห็นว่าโรงเรียนใช้

หลักสูตรวิชาชีพพระยะสันของกรมการศึกษานอกโรงเรียน และบางหลักสูตรได้แก้ไขเพิ่มเติมจาก หน่วยวิชาชีพ สภาพการจัดการศึกษาด้านหลักสูตรเช่นนี้เหมาะสม เพราะหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เป็นหลักสูตรที่ใช้เวลาพอเหมาะไม่นานเกินควร และยังเป็นการดีที่ได้รับการแก้ไขจากหน่วย วิชาที่ทำการสอนซึ่งทำให้รู้จุดบกพร่องต่าง ๆ ก็สามารถแก้ไขได้ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับผล การศึกษาของวินัย สายหงษ์ (2528) ที่ว่า การปรับเปลี่ยนแปลงหลักสูตรควรให้สถานศึกษาเป็น ผู้กำหนดและอนุมัติได้เอง ทั้งนี้เพราะจะทำให้รู้หลักสูตรเช่นไรที่เหมาะสมกับการจัดการเรียน การสอน ผู้เรียนและสถานที่เป็นต้น และผลการวิจัยพบว่าวิชาอาชีพที่เปิดสอนได้รับอนุมัติจาก กรมการศึกษานอกโรงเรียน 18 วิชาอาชีพนั้นครอบคลุมและสนองความต้องการของผู้เรียนและ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ถ้าผู้เรียนได้ เรียนวิชาชีพตามที่ตนเองต้องการแล้ว ก็จะมีความตั้งใจและสนใจมากกว่าปกติ เพราะจะเกิด ความอยากที่จะเรียนรู้ ก็จะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนวิชาชีพนั้น ๆ ผู้เรียนก็จะ ได้พัฒนา ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทางวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การแก้ปัญหาในชีวิต ประจำวันหรือประกอบอาชีพอิสระ หรือรับจ้างในวิชาชีพที่เรียนหรือฝึกอบรมได้ หรือเรียนแล้ว สามารถมีอาชีพ มีงานทำ ทำให้มีรายได้เลี้ยงชีพ ก็จะทำให้สังคมพัฒนาตามไปด้วย ดังที่เพ็ญศรี ทวีสุวรรณและปราณี สังขะตะวรรณ (2533) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรที่ดีจะตอบสนองต่อความ ต้องการของผู้เรียนและสังคมได้ นอกจากนั้นพบว่าหลักสูตรวิชาชีพต่าง ๆ นี้มีการสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสมควรอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะจะทำให้ผู้เรียนมีคุณธรรมในการประกอบ อาชีพทำให้เป็นผู้มีคุณสมบัติที่ดีในการประกอบอาชีพต่อไป

2.2.2 ด้านครูผู้สอน

ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนวิชาชีพมีความเห็นว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ได้สอนตรงตามสาขาวิชาชีพที่ถนัดและมีประสบการณ์ ที่เป็นเช่นนั้นเป็นสิ่งที่ดีและถูกต้อง เพราะ การที่ได้ทำอะไรก็ตามที่ถนัดและมีประสบการณ์มาก ย่อมทำให้เกิดผลดีอย่างแน่นอน ครูผู้สอนก็ จะเป็นผู้ที่ช่วยให้การจัดการเรียนบรรลุผลและมีประสิทธิภาพดีประการหนึ่งนั้นครูผู้สอนจะต้องมี ความรู้ มีทักษะ มีความสามารถ มีประสบการณ์ในวิชาชีพที่สอน และพบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ เคยได้รับการสัมมนาหรืออบรมความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาชีพที่สอน ที่เป็นเช่นนี้อาจ เป็นเพราะการมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนครูผู้สอนวิชาชีพทำให้ไม่เพียงพอเพราะบางวิชาชีพมีผู้สอน

เพียงท่านเดียว ทำให้ไม่มีผู้รับผิดชอบแทนเมื่อจะไปสัมมนาหรืออบรม หรือเนื่องมาจากครูผู้สอนมีภาระหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบงานหลายอย่าง ทั้งงานสอนและงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ทำให้มีเวลาจำกัดและเหนื่อยจากการทำงาน และอาจเนื่องมาจากการที่ไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร หรือหน่วยงานอาจขาดงบประมาณในการที่จะพัฒนาบุคลากรด้านการสอนวิชาชีพ นอกจากนี้พบว่าครูผู้สอนได้ให้คำแนะนำผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนวิชาชีพ ในขณะที่สอนและนอกชั้นเรียนนั้นเป็นการตื้ออย่างยิ่ง ทั้งนี้เป็นเพราะการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามในสิ่งที่เรียนแล้วให้เข้าใจและได้ใกล้ชิดกับผู้สอนทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าเป็นกันเอง มีความอบอุ่นทางจิตใจ เกิดความสบายใจและไว้วางใจ ซึ่งจะก่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งจะทำให้การเรียนของผู้เรียนประสบผลสำเร็จดียิ่งขึ้น

2.2.3 ด้านผู้เรียน

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาชีพมีความเห็นว่าผู้เรียนสายอาชีพนั้นสมัครใจเข้ามาเรียนเพื่อต้องการความรู้ แต่พอต้องเรียนจริงจังและฝึกฝน ส่วนใหญ่จะเบื่อหน่ายต่อการเรียนก็จะไม่สนใจ ผู้เรียนบางคนไม่สามารถเรียนตามที่เขาตั้งใจ เนื่องจากสื่อเครื่องมือจำกัดก็จะเรียนวิชาชีพอื่น ๆ แทน ผู้เรียนสายอาชีพส่วนน้อยที่มีความตั้งใจจริง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนยังไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการเรียนวิชาชีพอย่างแท้จริง หรือมองไม่เห็นถึงประโยชน์ที่เขาจะได้รับ หรืออาจเป็นเพราะวิธีการสอนการจัดกิจกรรม สื่อการสอน การจูงใจ การกระตุ้นความสนใจ ไม่เร้าใจเพียงพอสำหรับผู้เรียน นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะผู้เรียนขาดความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจและสติปัญญา และพบว่าผู้เรียนสายอาชีพส่วนน้อยที่มีความตั้งใจจริงจะมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายดีมาก และทำงานได้สำเร็จดีและประสบผลสำเร็จในการเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนเหล่านั้นมีความเข้าใจ มีความคิดมองเห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ จึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนด้วยความเข้าใจ มองเห็นประโยชน์ และมองเห็นแนวทางที่จะนำความรู้ ทักษะ ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน (ทองอยู่ แก้วไทรฮะ, 2527) นอกจากนี้พบว่าผู้เรียนสายอาชีพสามารถทำประโยชน์ให้กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ในขณะที่เรียนได้เป็นอย่างมากและเป็นอย่างดีในการนำความรู้ที่เรียนมาพัฒนาตนเองและช่วยเหลืองานอื่น ๆ และสามารถนำวิชาชีพที่เรียนไปเผยแพร่ทำให้บุคคลภายนอกรู้จักสถานพินิจฯ กลางในทางที่ดีขึ้น ซึ่งการที่ผู้เรียนสายอาชีพปฏิบัติได้เช่นนี้

นับว่าก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ครูผู้สอน หน่วยงานและสถาบันเป็นอย่างยิ่ง ไม่เป็นการสูญเปล่าทางการศึกษา ทำให้ผู้เรียนมีคุณค่ายิ่งขึ้น เกิดความภาคภูมิใจ และมีกำลังใจที่จะปฏิบัติต่อไป

2.2.4 ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาชีพมีความเห็นว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบบรรยายและสาธิตให้ผู้เรียนดู และให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง การจัดการเรียนการสอนแล้วแต่ความเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการจัดการเรียนการสอนวิธีนี้เป็นวิธีที่เหมาะสมวิธีหนึ่ง เหมาะสมกับการฝึกทักษะ ความชำนาญ เกี่ยวกับวิชาชีพ ทำให้ผู้เรียนเห็นการปฏิบัติทำให้เกิดการเรียนรู้เข้าใจได้ง่ายขึ้น มีโอกาสได้ปฏิบัติจริง เป็นการดึงดูดความสนใจเพิ่มขึ้น แต่การสอนแบบสาธิตควรได้ดำเนินการตามขั้นตอนตั้งแต่ขั้นเตรียม ขั้นทำการสาธิต การฝึกครั้งแรก และขั้นติดตามผลและประเมินผล (ประกฤษสร วงศ์วรรณ, 2531) นอกจากนี้พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ และได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างอิสระ ที่เป็นเช่นนี้เป็นการเหมาะสมเพราะก่อให้เกิดความสามัคคีรักหมู่คณะ มีความร่วมมือร่วมใจกันในการช่วยกันทำงานให้สำเร็จลุล่วง ซึ่งจะนำไปสู่ความพร้อมเพรียงในการทำงานอื่น ๆ และพบว่าให้มีประชาธิปไตยในการแสดงออกในการเลือกทำกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ลดความกดดันได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี เป็นการพัฒนาผู้เรียนด้วย

2.2.5 ด้านสื่อการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาชีพมีความเห็นว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญในการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพราะช่วยทำงานได้สะดวกและได้ผลดี และเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาและมีความคิดสร้างสรรค์ ที่เป็นเช่นนี้เพราะสื่อการสอนเป็นตัวกลางที่ช่วยนำความรู้จากผู้สอนไปยังผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนตามที่ตั้งไว้ในจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (รัตนา พุ่มไพศาล, 2533) นอกจากนี้พบว่าครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกซื้อสื่อ เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ ที่เป็นเช่นนี้ เป็นการเหมาะสมที่ครูผู้สอนที่จะต้องซื้อสื่อ นั้น ๆ เป็นผู้มีส่วนร่วมในการพิจารณา เพราะจะได้เลือกได้เหมาะสมว่าควรใช้สื่อชนิดใดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะสอน เหมาะสม

กับผู้เรียน สื่อการสอนชนิดใดน่าสนใจ ตลอดจนความสะดวกในการใช้หรือเก็บรักษาสื่อ เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ

2.2.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนแบ่งการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาชีพเป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งนี้สอดคล้องกับหลักการวัดผลและประเมินผลการเรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นที่กำหนดให้มีการประเมินผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, ม.ป.ป.) และพบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการที่จะให้ครูผู้สอนและผู้เรียนมีโอกาสร่วมกันในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนในแต่ละวิชาชีพ ทั้งนี้เพราะการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมด้วยทำให้จะได้รู้ข้อตกลงที่จะนำไปปฏิบัติร่วมกัน ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนจะได้ทราบทั้งข้อดีและข้อบกพร่องของตนเพื่อจะได้นำไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น นอกจากนี้พบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่เน้นความสำคัญของการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนจากภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนการสอนวิชาชีพเป็นวิชาทักษะที่ต้องฝึกจากภาคปฏิบัติมากกว่าดังนั้นการวัดผลประเมินผลจึงต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติด้วย

3. ปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลและประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนวิชาชีพ ของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

3.1 ด้านหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนมีความเห็นว่า มีปัญหาเรื่องเนื้อหาวิชาชีพในหลักสูตรไม่เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ น้อย นอกจากนั้นเวลาเรียนน้อยไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรีย์ นาคนิยม (2528) ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาการเรียนการสอน ได้แก่ เวลาในการเรียนไม่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญถม แสงเพชร (2531) ที่พบว่า วันเวลาที่ทำการสอนยังไม่เอื้ออำนวยแก่ผู้เรียนเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉวี จุลสุวรรณ (2537) ที่พบว่า เวลาการฝึกภาค

ปฏิบัติมีน้อย

3.2 ด้านครูผู้สอน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนวิชาชีพมีความเห็นว่า ขาดครูผู้สอนในสาขาวิชาชีพซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2527), บุญถม แสงเพชร (2531), กรมวิชาการ (2531), เชิดชัย เขียวสุทธิ (2533), ลักขณา คำตรง (2533), วิไล แยมสาขา และวินัย สายหงษ์ (2533), พิบูลขวัญ ขวัญเมือง (2535) และไพโรจน์ ล้ำตระกูล (2535) ที่พบว่า ครูผู้สอนวิชาชีพมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดครูผู้สอนวิชาชีพและวิทยากรที่มีประสบการณ์ความรู้และทักษะอย่างเพียงพอในด้านเทคนิค วิธีสอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนการถ่ายทอดความรู้ในแต่ละสาขาวิชาชีพ นอกจากนี้ยังพบว่า ครูผู้สอนมีกิจกรรมมาก ทำงานหลายอย่าง มีภาระกิจอื่นที่ต้องรับผิดชอบมาก นอกเหนือจากการสอนซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของวิไล แยมสาขาและวินัย สายหงษ์ (2533) ที่ว่า ครูผู้สอนทำหน้าที่รับผิดชอบงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน เช่น ไปดำเนินการงานธุรการ งานการเงิน งานทะเบียน งานพัสดุ และงานอื่น ๆ ตามแต่ผู้บังคับบัญชาจะมอบหมาย ทำให้ไม่สามารถใช้เวลาเพื่อการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

3.3 ด้านผู้เรียน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนวิชาชีพ มีความเห็นว่า ผู้เรียนมีปัญหาส่วนตัว ขาดความสนใจในการเรียน เบื่อการเรียนทฤษฎี ขาดความกระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนิตยา ชินฉัตร (2526) ที่พบว่าผู้เรียนไม่มีกำลังใจเรียน ผลการวิจัยของวิเศษ บุญอยู่ (2529) ที่พบว่าผู้เรียนขาดความกระตือรือร้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของมนัส ศรีกัลยา (2533) ที่พบว่า นักศึกษาที่เรียนหลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้นมีปัญหาในด้านส่วนตัว ซึ่งอาจจะส่งผลถึงการทำให้เกิดปัญหาที่กล่าว

นอกจากนี้พบว่าผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน ผู้เรียนอ่านหนังสือไม่ออก ผู้เรียนมีการเข้า ๆ ออก ๆ กลางคัน และผู้เรียนมีปัญหาด้านเงินทุนที่จะใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นเรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียนวิชาชีพของวิไล แยมสาขาและวินัย สายหงษ์ (2533) ที่ว่าผู้เข้าศึกษาหรือฝึกอบรมวิชาชีพมีพื้นฐานความรู้ต่างกันมาเรียนในเนื้อหาวิชาเดียวกัน ทำให้เรียนรู้ไม่ทัน

กรณีเช่นนี้ทำให้เกิดปัญหายุ่งยากในการเรียนการสอน และคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของมนัส ศรีกัลยา (2533) ที่พบว่าผู้เรียนเขียน-อ่านหนังสือไม่คล่อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของสายสุวี จุติกุล (2530) ที่พบว่าผู้เรียนสายอาชีพลาออกกลางคันมาก และผู้เรียนขาดเงินลงทุนเพื่อประกอบอาชีพหลังจากจบการเรียนหรือไม่ได้ฝึกอบรมแล้ว

3.4 ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนวิชาชีพมีความเห็นว่ ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในด้านวิธีสอน แต่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาอาชีพน้อย และบางวิชาอาชีวยังขาดการให้ฝึกงานนอกสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไชยพร ตันท์จิตานนท์ (2525) ที่พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการออกไปฝึกทักษะหรือปฏิบัติงาน ในสถานที่ต่าง ๆ นอกโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้เรียนสายอาชีพเป็นเยาวชนที่ได้รับคำสั่งศาลให้เข้ารับการศึกษาและอบรมในสถานฝึกอบรมฯ ซึ่งจะแตกต่างไปจากผู้เรียนอื่น ทำให้มีข้อจำกัดในการที่จะนำออกไปฝึกงานนอกสถานที่ได้ทุกคนและทุกวิชาชีพ และอาจจะไม่สะดวกในการควบคุม นอกจากนี้ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมอื่น ๆ อีก หรืออาจเป็นเพราะครูผู้สอนวิชาชีพที่จะทำการควบคุมไปมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

3.5 ด้านสื่อการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนวิชาชีพ มีความเห็นว่ สื่อการเรียนการสอน เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอมีคุณภาพไม่ดี ชำรุด ไม่ทันสมัย หนังสือเรียน และหนังสือที่เกี่ยวกับวิชาชีพ ไม่เพียงพอบางหน่วยวิชาชีพมีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ที่จะจัดสื่อการเรียนการสอน ยังขาดการสอนวิธีการใช้เครื่องมือ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โสภกา ชูพิกุลชัย และคณะ (2527), กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2527), กรมการศึกษา นอกโรงเรียน (2529), สุรีย์ นาคนิยม (2528), รุ่งทิวา บุญสิทธิ์ (2530), บุญถม แสงเพชร (2531), มนัส ศรีกัลยา (2533), สมพิศ เจริญทอง (2533), ลักขณา คำตรง (2533), วิไล แยมสาขาและวินัย สายหงษ์ (2533) และนิบูลขวัญ ขวัญเมือง (2535) ที่พบว่าการสอน วิชาอาชีพทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ในด้านสื่อการเรียนการสอนมีปัญหาในเรื่องสื่อ เครื่องมือ เครื่องใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนและฝึกงานมีจำนวนไม่เพียงพอ กับจำนวนผู้เรียน คุณภาพไม่ดี ชำรุดล้าสมัย ไม่ทันต่อสภาพของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงและขาด

การแนะนำชี้แจงการใช้สื่อการสอน (วิเชียร ภู่วรรณ, 2532) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไชยพร ดัชนีจิตานนท์ (2525) และวิเชียร ภู่วรรณ (2532) ที่พบว่าในการสอนวิชาชีพนั้นขาดแคลนหนังสือ เอกสาร คู่มือการเรียนการสอนวิชาอาชีพ เอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร นอกจากนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไชยพร ดัชนีจิตานนท์ (2525), บุญถม แสงเพชร (2531) และไพโรจน์ ล้ำตระกูล (2535) ที่พบว่า สถานที่ไม่เหมาะสม สภาพการเรียนการสอนวิชาชีพ ความไม่พร้อมด้านโรงฝึกงานที่ต้องใช้ปฏิบัติการด้านวิชาชีพ อาคารสถานที่จำนวนไม่เพียงพอ

นอกจากนี้พบว่าโรงเรียน ขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อเครื่องมือเครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนวิชาชีพ สอดคล้องกับผลการศึกษารวมของกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2527) และความคิดเห็นของสุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2529) ที่ว่าในการฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้น ขาดงบประมาณสนับสนุน ซึ่งการมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ ก็ทำให้มีผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาชีพ เพราะการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม งบประมาณเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้การดำเนินงานนั้นประสบผลสำเร็จ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2529) และเพราะสื่อเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ถ้าเรียนโดยไม่มีสื่อการเรียนการสอน เมื่อนำไปปฏิบัติก็จะเกิดความไม่มั่นใจเพราะไม่มีประสบการณ์ตรงทำให้การเรียนการสอนขาดประสบการณ์ (วิไล แยมสาชา และวินัย สายหงษ์, 2533)

3.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนวิชาชีพมีความเห็นว่บางหน่วยวิชาชีพวัดผลค่อนข้างยาก เพราะระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้ผู้เรียนเข้าฝึกอบรมต่างกัน ทำให้การเรียนไม่เท่ากัน มีความรู้แตกต่างกันต้องแยกข้อสอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทางหน่วยงานไม่ได้กำหนดระเบียบในการรับผู้เรียนเพื่อให้เวลาที่เข้าเรียนใกล้เคียงกันที่สุด และอาจจะไม่ได้จัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการเรียนการสอน นอกจากนี้พบว่าในบางครั้งยังขาดการแจ้งผลการเรียนโดยเร็ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนมีภาระหน้าที่หลายอย่างทำให้การตรวจงานล่าช้าส่งผลให้แจ้งผลการเรียนช้าไปด้วย ทั้งนี้ การแจ้งผลให้ผู้เรียนทราบอย่างรวดเร็ว จะช่วยให้ผู้เรียนก้าวหน้าไปได้อย่างดี เพราะผู้เรียนจะเรียนรู้

จากผลแห่งความสำเร็จมากกว่าล้มเหลว (วิชัย วงษ์ใหญ่, ม.ป.ป. อ้างถึงใน ประภัสสร วงศ์วรรณ, 2531) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจในการที่จะเรียนต่อไป

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน เกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียนวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

4.1 ผู้เรียนสายอาชีพที่มีเพศแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมผู้เรียนสายอาชีพทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพ สอดคล้องกันว่ามีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี ซึ่งแสดงว่าไม่มีปัญหา เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานการวิจัย ที่ว่าผู้เรียนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้านแตกต่างกัน และขัดแย้งกับผลการศึกษาของบุษกร เพชรวิวรรณ (2519) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อครูในโรงเรียนภาคกลาง พบว่า นักเรียนชายและหญิงมีทัศนคติทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผู้เรียนสายอาชีพที่มีอายุแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมผู้เรียนสายอาชีพที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และอายุ 18 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพ สอดคล้องกันว่ามีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี ซึ่งแสดงว่าไม่มีปัญหา เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพระหว่างผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และอายุ 18 ปีขึ้นไป พบว่า ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านครูผู้สอน ผู้เรียนและการวัดผลและประเมินผล โดยที่ผู้เรียนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปมีความเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับดีสูงกว่าผู้เรียนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ผู้เรียนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้านแตกต่างกัน และคล้ายคลึง

กับผลการวิจัยของยูทธนา ปิยะจันทร์ (2531) ที่พบว่า เยาวชนทั้งสองกลุ่มคือกลุ่มช่วงอายุระหว่าง 15-18⁻ ปี และ 18⁺-25 ปี มีความคิดเห็น ต่อกิจกรรมโครงการตัดเย็บเสื้อผ้าแตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของผ่องศรี ศรีวัง (2536) พบว่า นักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูสอนนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้เรียนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และอายุ 18 ปีขึ้นไป ได้รับประสบการณ์ในการเรียนวิชาอาชีพในด้านครูผู้สอน ผู้เรียน และการวัดผลและประเมินผลมาแตกต่างกัน หรือเป็นเพราะผู้เรียนเรียนวิชาอาชีพต่างกันนอกจากนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปเป็นช่วงวัยรุ่นตอนปลายจึงมีประสบการณ์มากกว่า ซึ่งอาจจะมีส่วนช่วยให้มีความสามารถทางสติปัญญามากกว่า นอกจากนี้วัยวุฒิที่พร้อมจึงมีความคิดเห็นที่มีระดับตติงที่มากกว่าความคิดในวัยเด็กและวัยรุ่นตอนต้นซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการของเพียเจต์และบรุนเนอร์ (อ้างถึงในศิริพันธ์ ดำรงผล, 2534) ที่มีความเชื่อว่าเด็กวัยนี้คิดและเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ทุกเรื่องคิดได้อย่างมีเหตุผล และยิ่งอายุมากขึ้นก็สามารถคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ละเอียดถี่ถ้วนขึ้น และคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้กว้างขวางขึ้นดังที่กล่าวนี้จึงทำให้ผู้เรียนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

4.3 ผู้เรียนสายอาชีพที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า โดยส่วนรวมผู้เรียนสายอาชีพที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่าและผู้เรียนที่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาและสูงกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ สอดคล้องกันว่ามีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี ซึ่งแสดงว่าไม่มีปัญหา และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพระหว่างผู้เรียนที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า และผู้เรียนที่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาและสูงกว่า พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชร จุลสุวรรณ (2537) ที่พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพที่มีพื้นฐานความรู้เดิม ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาอาชีพระยะสั้น โดยรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ขัดแย้งกับสมมติฐานการวิจัย ที่ว่าผู้เรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านต่าง ๆ

ทั้ง 6 ด้านแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้เรียนสายอาชีพทั้งสองกลุ่มมีระดับการศึกษาที่ใกล้เคียงกันและต่อเนื่องกัน และได้รับประสบการณ์ในการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้านเกี่ยวกับวิชาชีพในลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึง กันมาก จึงทำให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพส่วนใหญ่เห็นว่ามีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีเกือบทุกด้านก็ตาม แต่จากผลการแสดงความคิดเห็นแบบปลายเปิดของผู้เรียนสายอาชีพและการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาชีพนั้นยังมีปัญหาในด้านต่าง ๆ ผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนวิชาชีพ ต้องการให้สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสายอาชีพในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังนี้

ด้านหลักสูตร

1. ควรเพิ่มหลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมตามความต้องการของผู้เรียนส่วนมาก และควรจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันหรือความต้องการของตลาดแรงงาน
2. เนื้อหาวิชาหลักสูตรวิชาอาชีพ ควรให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน
3. ควรเพิ่มเวลาเรียนให้เหมาะสมกับหลักสูตร
4. ควรจัดทำหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรให้แก่ครูผู้สอนวิชาชีพอย่าง

เพียงพอ

ด้านครูผู้สอน

1. ควรเพิ่มครูผู้สอนในแต่ละวิชาอาชีพให้มากขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยขอความร่วมมือและประสานงานจากสถาบันของรัฐและ เอกชนที่ทำการสอนเกี่ยวกับวิชาชีพหมุนเวียนผลิต เปลี่ยนกันมาช่วยสอน หรือขออัตราครูวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากเดิม
2. ครูผู้สอนควรมีความรู้ความชำนาญในแต่ละสาขาวิชาอาชีพที่รับผิดชอบสอน โดยตรง นอกจากนั้นควรมีความรู้ในเรื่องจิตวิทยาการศึกษาด้วย
3. ควรพัฒนาบุคลากร โดยการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูผู้สอนวิชาชีพ ได้มีโอกาสศึกษาต่อหรือได้รับการอบรมสัมมนา ประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับวิชาชีพที่รับผิดชอบอยู่อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะและประสบการณ์ในการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

4. ครูผู้สอนควรเป็นกันเองกับนักเรียนให้มากที่สุด
5. ควรลดภาระกิจอื่น ๆ สำหรับครูวิชาชีพเพื่อให้มีเวลาในงานสอนมากขึ้น

ด้านผู้เรียน

1. การคัดเลือกผู้เรียนที่เข้าเรียนในหน่วยวิชาชีพนั้น ควรคัดเลือกผู้เรียนที่อยู่ในสถานฝึกและอบรมฯ 1 ปีขึ้นไป หรือคัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีระยะเวลาพอสมควร หรือควรให้ผู้เรียนที่ศาลตัดสินแล้วเข้าเรียนตามหน่วยวิชาชีพได้ และไม่ควรรับผู้เรียนที่ศาลยังไม่ได้ตัดสิน
2. ควรคัดเลือกผู้เรียนที่มีระยะเวลาในการฝึกอบรมที่เท่า ๆ กันและควรมีพื้นฐานความรู้ที่อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน
3. ควรจัดสรรเงินปันผลสำหรับผู้เรียนสายอาชีพที่ปฏิบัติงานดี ตามสัดส่วนของผลงานที่ทำและควรให้ทั่วถึง เพื่อเป็นกำลังใจให้ผู้เรียนปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น

ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

1. ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนพาผู้เรียนสายอาชีพได้ไปศึกษาเทคนิคและงานภาคปฏิบัติเกี่ยวกับวิชาอาชีพในสถานฝึกอาชีพหรือสถานประกอบอาชีพอิสระอื่น ๆ
2. ควรได้มีการนำเทคนิควิธีการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิชาอาชีพมาใช้ให้มากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการสอนวิธีการใช้เครื่องมือก่อนเพื่อความชำนาญ
4. ควรให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับผลงานการศึกษาวิชาอาชีพหรือจัดงานวันอาชีพ

ด้านสื่อการเรียนการสอน

1. ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนให้ใช้สื่อการเรียนการสอนทางวิชาชีพให้มากที่สุด
2. ควรได้มีการพิจารณาจัดสรรเพิ่มงบประมาณในการจัดซื้อสื่อเครื่องมือเครื่องจักรและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็นเช่น หนังสือเรียน หนังสืออ้างอิง ฯลฯ และสื่อต่าง ๆ ที่ทันสมัยและมีคุณภาพเกี่ยวกับวิชาอาชีพให้มากเพียงพอ นอกจากนี้ควรมีการประสานงานให้สามารถใช้จ่ายงบประมาณอย่างรวดเร็วคล่องตัวทันต่อความต้องการ หรืออาจทำหนังสือขอความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และมูลนิธิต่าง ๆ เป็นต้น
3. ควรจัดเพิ่มสถานที่ในการใช้สื่อการเรียนการสอนรวมทั้งสถานที่ฝึกปฏิบัติงานถ้า

มีข้อจำกัดในเรื่องสถานที่อาจส่งผู้เรียนฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น

4. ควรเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์ด้านวิชาชีพต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่ครูผู้สอนและผู้เรียนเป็นครั้งคราว

5. ควรจัดทำชุดวิชาชีพในแต่ละรายวิชาแต่ละเรื่องอย่างละเอียดและควรมีภาพประกอบพร้อมคำอธิบายอย่างชัดเจน

6. ควรจัดทำเอกสารแนะแนวทางเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ สถานที่ประกอบอาชีพ และตลาดที่จะรองรับสินค้าที่ผลิตได้

ด้านการวัดผลและประเมินผล

1. เมื่อวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนแล้ว ควรแจ้งผลการเรียนให้ผู้เรียนทราบโดยเร็วเพื่อเป็นแรงกระตุ้นในการเรียนต่อไป

2. ควรจัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีการติดตามผลประเมินผลและปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนวิชาอาชีพอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

3. ควรจัดให้มีการแสดงผลงานทางวิชาชีพของผู้เรียนเมื่อจบภาคการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ส่วนภูมิภาคในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

2. ควรจะได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางและส่วนภูมิภาคในจังหวัดต่าง ๆ ในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

3. ควรจะได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้เรียนเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางและส่วนภูมิภาคในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

4. ควรจะได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง และส่วนภูมิภาคในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

5. ควรจะได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันโดยเพิ่มตัวแปรอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง และส่วนภูมิภาคในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล